

Čtrnáctideník o Evropské unii z české perspektivy

V tomto vydání najdete

Výsledky klíčového prosincového summitu EU
Summit EU-Čína, Dalajláma a Česká republika
Mise v Kosovu a Somálsku zahájeny. Je na řadě Kongo?
Podpora evropských automobilek na úkor životního prostředí?
Role prezidenta republiky v rámci předsednictví

Mini-analýzy

Výsledky klíčového prosincového summitu EU

Jan Potucký, Marián Zachar

V Bruselu proběhl ve dnech 11. - 12. prosince 2008 summit EU, jehož ambicí bylo nalézt shodu nad některými zásadními tématy. Zejména ohledně Lisabonské smlouvy se ze strany Irsku očekával konstruktivní návrh jak dál pokračovat v její ratifikaci. Irsko zdůvodnilo na základě výzkumu odmítnutí Lisabonu obavami ze ztráty „svého“ komisaře. Výsledkem summitu je záruka uchování obou výsad, stejně jako výjimky v oblasti rodinné politiky a daní, pod podmínkou opakování referenda ještě v tomto funkčním období Komise, tedy do října 2009.

Výsledky jednání o ekologicko-klimatickém balíčku mnozí hodnotí jako vítězství průmyslu. Z původních 100 % v roce 2013 se bude dražit pouze 30 % emisních povolenek, původní cíl bude naplněn až v roce 2020. Unie tak ustoupila státům jako Itálie nebo Polsko, které před summitem hrozily vetem. Výtěžek z emisních povolenek bude směřován na rozvoj „čistých“ energetických technologií, méně rozvinutým státům EU a také částečně na financování technologie CCS. (Více v newsletteru č. 11/2008.) V souvislosti s finanční krizí, která se také stala jedním z důvodů ekologicko-klimatických ústupků, se Unie zavázala k podpoře ve výši 200 mld. eur. Jedná se ovšem pouze o deklaraci, výše a forma výsledné pomoci bude záležet na jednotlivých státech.

Snaha navýšení skutečné akceschopnosti Unie je vedena jejím závazkem mít 60 tisíc vojáků připravených zasáhnout v období šedesáti dnů. Situace dnes ovšem vypadá tak, že 70 % pozemních sil Evropy není schopno operovat mimo národní hranice. Efektivní zásahy v Asii, na Blízkém Východě či v Africe jsou tak prakticky nemožné. Unie tedy odmítla výzvu generálního tajemníka OSN a rozhodla se nezasáhnout v Kongu. V rámci tématu rozšiřování bylo ujednáno, že dohoda o přistoupení mezi Uníí a Chorvatskem bude podepsána v roce 2010 nebo 2011.

Premiér Topolánek vyjádřil spokojenost s výsledky jednání. Jako největší úspěch vnímá česká delegace dohodu v oblasti emisních povolenek. Celkový výsledek summitu ale vyznívá úspěšně zejména pro Francii, která tak sebevědomě a efektivně završila své předsednictví. Summit přinesl dohodu v obtížných tématech, která se tak méně promítnou do agendy předsednictví ČR. Více

Summit EU–Čína, Dalajláma a Česká republika

Jan Husák, Sylvie Milerová

Od roku 1998 se každoročně konal vrcholný summit EU–Čína. Letos se ovšem Čína rozhodla svoji účast přehodnotit a summit by měl být odložen na pozdější termín. Konkrétní časový horizont je však nyní nejasný. Hlavním oficiálním důvodem čínské strany bylo Sarkozyho prohlášení o setkání s Dalajládou po summitu EU–Čína; to si údajně čínský lid nepřeje. Vztahy mezi Francií a Čínou jsou však problematické již delší dobu. Neoddělitelnými souvislostmi jsou události kolem březnových protestů v Tibetu, z jejichž podněcování byl Dalajláma Čínou nařčen, Dalajlámovo dubnové čestné občanství v Paříži a události kolem olympijských her v Pekingu. Čína se necítí zodpovědná za narušenou atmosféru ve vzájemných vztazích s EU.

Zatímco politická spolupráce mezi Čínou a EU vázne, s USA je prohlubována. Zasažena je i obchodní sféra. Podobně jako v dubnu, kdy byl v Paříži uhašen olympijský oheň, i nyní po setkání Sarkozyho s Dalajládou Číňané zahájili bojkot francouzských produktů a obchodníků jako je Carrefour. Důvodem silnějšího tlaku na Francii než na země jako Německo a Británie může být např. striktní francouzský postoj ke zbrojnímu embargu Číny, které by některé evropské státy spíše uvolnily. Stejně tak může Čína usilovat o narušení vlivu Francie v EU, čímž by rozmělnila silnější evropský postoj ve svůj prospěch. Většina se ale shoduje, že situace nebude dlouhodobě závažná - podobně se vyjádřil i čínský velvyslanec při EU.

Podle velvyslankyně při EU M. Vicenové může se tak summit se může uskutečnit v novém termínu za českého předsednictví. Nicméně postoj Číny k letošnímu summitu byl vlažný od fáze příprav a ČR není pro Čínu nikterak významnou. Česko navíc tradičně stojí na straně Tibetu a dodržování lidských práv. Může se tedy stát, že jedenáctý summit proběhne až ke konci roku 2009.

Mise v Kosovu a Somálsku zahájeny. Je na řadě Kongo?

Miroslava Gajdošová, Jana Srpová

Zatímco rozjezd mise EULEX v Kosovu se odkládal kvůli protestům Srbska až do 9. prosince (Více také v newsletteru č. 10/2008.), již o den později byla neporovnatelně rychleji odstartována nová mírová operace ATALANTA v Somálsku. Intenzivně se zvažuje také zahájení mise v Kongu. Mise ATALANTA představuje první námořní vojenskou operaci v historii EU. Je plánovaná na 12 měsíců a po její dobu by se jí mělo zúčastnit 1200 lidí a celkem by měla stát 8,3 miliónů eur. ATALANTA je mise namířená proti somálským pirátům, kteří sužují oblast Adenského zálivu, kudy prochází 20 % světového obchodu. EU si pro tuto misi stanovila dva hlavní cíle: bezpečnost námořní dopravy kolem břehu Somálska a doprava humanitární pomoci do Somálska.

I když se Česká republika neúčastní mise ATALANTA, vyjádřila s ní souhlas. ČR se bude muset během svého předsednictví věnovat i relativně vzdáleným zájmům české zahraniční politiky, např. řešení situace v Kongu. Zde se i přes působení 17 000 vojáků OSN vyostřují krvavé boje mezi vládními milicemi. Navzdory původní podpoře Francie či Belgie převládá názor Velké Británie a dalších, že by do Konga nebylo správné vyslat příslušníky ozbrojených sil EU. Prezident Sarkozy prohlásil, že mise OSN disponuje dostatečným počtem vojáků, problém vidí v jejich organizaci.

Na rozdíl od francouzského předsednictví můžeme během českého půlroku očekávat lehký útlum aktivity v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky. ČR se bude soustředit na již probíhající mise a důraz přitom bude klást na angažovanost na západním Balkánu, na Blízkém Východě a v postsovětském prostoru (mise EUFOR, EULEX a pozorovatelská mise v Gruzii).

Podpora evropských automobilek na úkor životního prostředí?

Václav Bacovský, Petr Hajný

Finanční krize, hrozící v příštím roce nejnižším růstem HDP za posledních 40 let, se přelila do automobilového průmyslu. To se týká rovněž ČR, která patří v přepočtu výroby aut na hlavu

k světové špičce a navíc většina produkce je určena na export. První ránu dostala tzv. velká trojka amerických automobilek (General Motors, Ford, Chrysler), která před krizí neučinila dostatečná opatření. V době, kdy Bushova administrativa schválila 700 mld. USD pomoc pro postižené banky, se automobilky obrátily na Kongres s žádostí o 14 mld. USD. Republikánskými hlasy však tento návrh dne 11. prosince 2008 neprošel Senátem a vedl k velkému rozruchu na světových burzách.

Podobně reagovaly evropské automobilky. Většina jich oznámila propady prodeje v dvouciferných procentech. Jelikož by jejich pád mohl vést k lavinové reakci v mnoha jiných odvětvích (strojírenství, hutnictví) a k nárůstu nezaměstnanosti, cítí evropské automobilky silnou vyjednávací pozici a žádají po EU nízkoúročnou půjčku ve výši 40 mld. eur (její výši odvozovaly od domnělé podpory státu americkým automobilkám). Zároveň prostřednictvím silné lobby apelovaly na zmírnění přitvrzujících ekologických nároků (mířících ke snižování emisí CO₂). To si však EU v době konání Poznaňského summitu a především před Evropskou radou, kde je klimatický balíček na prvním místě, nemohla dovolit.

Komise již 26. listopadu představila záchranný plán, který automobilovému průmyslu vedle půjček slibuje podporu 5 mld. eur při výrobě ekologicky čistších vozidel. Automobilky získají podporu prostřednictvím investic do výzkumu a vývoje technologií odpovídajících vysokým ekologickým standardům. V ČR mají být jedním z impulsů daňové odpisy na automobily. Tím se podle ministra financí Kalouska upřednostní systém nepřímé podpory před nesystémovým přímým dotováním.

Komentované zprávy

Návštěva delegace Evropského parlamentu v Praze

Společně s čerty a Mikulášem dorazila do ČR v pátek 5. prosince i delegace poslanců Evropského parlamentu. Středem pozornosti médií se stala schůzka europoslanců s prezidentem Klausem. Německý zelený poslanec Cohn-Bendit po jejím skončení poskytl rozhovor, kde Klause popsal jako „uraženého a šíleného“. K vyhocení situace přispěli i další poslanci Crowley, Schulz a samotný předseda Evropského parlamentu Pöttering. Klaus označil jejich jednání za neslýchané. Po zveřejnění záznamu schůzky Hradem se zvedla vlna protestů. I když se řada reakcí staví na stranu institutu prezidenta, schůzka měla zásluhou obou stran daleko ke zdvořilostní návštěvě, kterou měla původně být. Více

ČR neaplikovala evropské směrnice, rozhodl Evropský soudní dvůr

Česká republika prohrála soudní řízení s EU v otázce aplikace dvou směrnic proti diskriminaci a o rovném postavení mužů a žen z let 1986 a 1996. Jejich implementace do českého řádu měla být provedena přijetím tzv. antidiskriminačního zákona, který prošel Poslaneckou sněmovnou, podepsat ho ovšem odmítl prezident Klaus. ČR tak nedostala svému závazku přijímání *acquis* dle článku 54 Aktu o podmínkách přistoupení. Rozsudek je de facto varováním, nikoli trestem – jediná finanční újma pro ČR je spojena s uhrazením soudních výdajů v řádech tisíců eur. Více

Tipy na publikace

Centre for European Policy Studies

Finanční krize způsobila nedůvěru k volnému trhu a finančnímu systému, který teď musí přesvědčit, že skutečně může fungovat bez přílišných regulací a dohledu. Zpráva „Concrete Steps towards More Integrated Financial Oversight: The EU's Policy Response to the Crisis“ podává doporučení pro zlepšení situace. Za nejdůležitější považují autoři změnu systému finančních institucí Unie a jejich nahrazení evropským systémem finančních kontrolorů, kteří by dokázali efektivněji koordinovat své kroky.

Centre for European Reform

EU by se po událostech v Gruzii v srpnu 2008 měla více zabývat Evropskou politikou sousedství. Důraz by měl být kladen především na Ukrajinu, která svou „evropeizací“ může inspirovat jiné východní státy a pomoci jim dosáhnout větší stability a prosperity. Unie by jim však měla nabídnout perspektivu členství. To je ústřední myšlenka odborné eseje „[Why Ukraine matters to Europe](#)“.

Europeum

Institut Europeum přichází s publikací na aktuální téma: „[Multi-speed Europe and the Lisbon Treaty - threat or opportunity?](#)“. Autor se domnívá, že nepřijetí Lisabonské smlouvy nebude mít tak drastické dopady a argumentuje, že dnešní EU opět směřuje k vytvoření vícerychlostní Evropy. To má být přijetím Lisabonské smlouvy v mnoha ohledech ulehčeno.

European Policy Centre

Policy Brief „[UN Declaration of Human Rights at 60: what role for EU foreign policy?](#)“ vychází při příležitosti 60. výročí Všeobecné deklarace lidských práv. Ohlíží se za působením Evropských společenství/EU v oblasti ochrany a prosazování lidských práv. Autorka např. kritizuje evropskou politiku vůči Číně, když Unii vyčítá upřednostňování ekonomických zájmů na úkor lidských práv.

Zaznělo v EU...

Vladimír Železný, poslanec Evropského parlamentu (EP), v dopise předsedovi EP kritizuje chování europoslance Zelených Daniela Cohn-Bendita během přijetí delegace EP u prezidenta Klause, 9. prosince 2008

„Přesně tímto tónem a dokonce s podobným obsahem tak hovořil jen nacistický říšský protektor Reinhard Heydrich s protektorátním prezidentem Emilem Háchou.“ [Více](#)

José Manuel Barroso, předseda Komise, vyzývá nastupujícího prezidenta Spojených států, aby se připojil k evropskému boji s klimatickými změnami, 12. prosince 2008

„Náš vzkaz pro světové partnery je: „Ano, můžete. Ano, můžete také dělat to, co děláme my.“ [Více](#)

The Economist, o českém předsednictví a úloze Václava Klause, 4. prosince 2008

„I když nemá velké oficiální pravomoci, aby předsednictví pokazil, již ho stačil velmi poškodit, když poskytl munici těm evropským zemím, které by rády odsunuly Čechy stranou (přečtete si nějaké evropské noviny a budete si myslet, že Klaus je jediný politik v Praze). Byla by škoda, kdyby české předsednictví bylo odsunuto stranou, protože Češi mají některé dobré nápady.“ [Více](#)

Očekávané události

Summit EU-Brazílie

Dne 22. prosince se v brazilském Riu de Janeiru setkají brazilský prezident Luiz Inácio Lula da Silva, francouzský prezident Sarkozy a předseda Evropské komise Barroso. Jedná se o jednu z posledních akcí francouzského předsednictví, která má položit nový základ evropsko-brazilským vztahům. Hlavními tématy budou klimatické změny, finanční krize a posílení obchodního partnerství. Případné pokračování v jednáních pak bude záležitostí českého předsednictví. [Více](#)

Zavedení eura na Slovensku

Oficiální měnou Slovenské republiky se od 1. ledna 2009 stane euro. Navzdory nákladné informační kampani, která zahrnovala i tzv. eurokalkulačky do každé domácnosti, se stav veřejného mínění nezměnil a zejména u starších lidí a nižších sociálních vrstev i nadále převládá strach z nové měny. S očekáváním sleduje vývoj na Slovensku i Česká republika z důvodu silných hospodářských vazeb. (Více také v newsletteru č. 1/2008.) [Více](#)

Chorvatsko a Turecko v EU?

V návaznosti na skončený summit EU, se bude v pátek 19. prosince konat v Bruselu ministerská konference na téma přistoupení Chorvatska a Turecka, která by měla upřesnit rozhodnutí přijaté na summitu. Za ČR se zúčastní Tomáš Pojar, 1. náměstek ministra zahraničních věcí. [Více](#)

Program předsednictví

Finální program českého předsednictví bude podle [Alexandra Vondry](#) hotov do pondělí 22. prosince. Výsledná verze programu předsednictví tak bude reflektovat výsledky právě skončeného summitu EU. [Program v aktuální podobě i s prioritami](#) lze nalézt na stránkách eu2009.cz.

Předsednictví 2009

Mini-analýza: Role prezidenta republiky v rámci předsednictví: “Mrzutý strejda Václav“

Jana Drlíková, Katarína Lokšová

Uplynulé týdny se zahraniční tisk intenzivně zajímal o chování a názory českého prezidenta. Jelikož je Václav Klaus hlava státu, který od prvního ledna převezme rotující předsednictví EU, nabízí se otázka, jakou funkci bude během tohoto období zastávat. Navzdory tomu, že Ústava České republiky nedává prezidentovi exekutivní pravomoci v zahraniční politice ani v předsednictví a jeho role je zejména reprezentativní, pozornost věnovaná Václavu Klausovi v zahraničních médiích neustále roste, často až na úkor skutečných reprezentantů české zahraniční politiky. Přitom obraz prezidenta je většinou negativní, často až karikaturující. Společně se zprávami o nestabilní vnitropolitické situaci to nepochybně poškozuje image České republiky v souvislosti s nadcházejícím předsednictvím.

Především v souvislosti s Lisabonskou smlouvou byly „mediální aktivity“ Václava Klause intenzivní – za zmínku stojí notoricky známý [článek časopisu The Economist o „mrzutém strejdovi Václavovi“](#) (Grumpy Uncle Václav), který se stal „hitem“ i v českých médiích, nebo údajně neslušné chování prezidenta poté, co mu německý politik Daniel Cohn-Bendit daroval vlajku EU, jak o tom píše [Spiegel](#). Tato diplomatická roztržka pokračovala zveřejněním záznamu ze schůzky, který dokumentuje nezdivořilosti spíše ze strany evropských poslanců.

Oprostíme-li se od mediálních potyček, jaké bude české předsednictví s euroskeptickým prezidentem na Hradě? Je nesporné, že by prezident měl ctít práva a povinnosti vyplývající z Ústavy a diplomatického protokolu. Avšak zdravě kritické názory na evropskou integraci jako takové nemusejí být překážkou předsednictví. Naopak. V případě, že bude Václav Klaus konstruktivně upozorňovat na problematika místa EU, může to Evropě pomoci rozpoutat dialog. Je ale třeba, aby se prezident věnoval těmto otázkám na úrovni věcné diskuze. Zatím jsme byli svědky mediálních gest, která potenciální partnery diskuze spíše odradila od záměru naslouchat.

Newsletter vyjadřuje názory autorů. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Koordinátorka projektu: Ivana Jemelková Tajemnice: Lenka Ryjáčková Mini-analýzy: Václav Bacovský, Miroslava Gajdošová, Petr Hajný, Jan Husák, Sylvie Millerová, Jan Potucký, Jana Srpová, Marián Zachar Komentované zprávy: Jan Husák, Marián Zachar Tipy na publikace: Jana Drlíková, Miroslava Gajdošová Zaznělo v EU: Jana Srpová, Karel Ulík Očekávané události: Katarína Lokšová, Jan Potucký Předsednictví 2009: Jana Drlíková, Katarína Lokšová Korektury: Lenka Ryjáčková (koordinátorka), Jan Potucký Odborná editace: Václav Bacovský, Ivana Jemelková, Karel Ulík Grafický návrh: Side2 Sazba: Josef Vomáčka Kontakt na redakci: newsletter.ep@amo.cz

---

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Žitná 27, 110 00 Praha 1 Tel./Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz

---

© Asociace pro mezinárodní otázky 2008
